

СТАНОВИЩЕ¹

от доц. д-р Стела Константинова Ангова, УНСС, катедра „Медии и обществени комуникации“

за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (журналистика – спортна журналистика) с дисертационен труд на тема: **„ЖУРНАЛИСТИЧЕСКИ ИНСТРУМЕНТИ ЗА МАНИПУЛИРАНЕ НА АУДИТОРИЯТА В ТОТАЛИТАРНИЯ БЪЛГАРСКИ ПЕРИОДИЧЕН ПЕЧАТ ПРИ ОТРАЗЯВАНЕТО НА ОЛИМПИЙСКИТЕ БОЙКОТИ (1980-1984 г.)“**, представен от **Калин Орлинов Караиванов**, редовен докторант в катедра „Пресжурналистика и книгоиздаване“ на Факултета по журналистика и масова комуникация с научен ръководител: проф. д-р Ефрем Ефремов

I. Оценка на качествата на дисертационния текст.

Идеологията на тоталитаризма и формирането на общественото мнение по международни и вътрешнополитически теми продължава да бъде значима изследователска област. В дисертацията виждаме оригинален ракурс към нея – анализ на медийните проекции на най-голямото световно спортно събитие Олимпийските игри при отразяването на бойкота им в периода 1980-1984 г. Контролът на медийната сцена не е останал в миналото, дали е политически или икономически, и преди, и сега, чрез одходящ инструментариум и подходи оформя по желан начин медийната среда и „фабрикува“ мнения (по Н. Чомски). Съгласна съм с мнението на автора, че „Грешно е обаче да се твърди, че всичко случило се в този период вече е изчерпано откъм поле за научни разработки“ (с. 3). Той е идентифицирал, че „някои аспекти незаслужено остават извън фокуса на изследователското внимание“ (с. 3) и е поставил в специфичен изследователски контекст темата. Приемам за верен аргумента за цикличност и историческите модели, като по този начин е направена заявка периодът на изследване да бъде разширен и да излезе от рамките на четиригодишния период, поставен в заглавието. Адмиравам силно стремежа да бъдат изведени връзките в медийния пейзаж в тоталитарния и демократичния исторически периоди, както и техниките за манипулация, които, видимо от текста, са много подобни на днешните дезинформационни подходи, посочени от докторанта – „фалшифициране на информация, лъжливо цитиране и спестяване на факти“ (с. 178).

¹ Забележка: Текстът в курсив предлага опорни точки за оценка на изследователските резултати. Препоръчителен обем на становището – 2-3 стандартни страници

Дисертационният труд е структуриран в увод, 4 глави, заключение и 2 приложения. Общият обем е 225 с. в pdf формат. В първата глава са анализирани спецификите на социалистическия печат в контекста на тоталитаризма и работата на пропагандната машина за „истина и лъжа“ (по едно от заглавията във в. „Работническо дело“) в налагането на определени митологеми чрез лингвистични похвати. Направен е и критичен анализ на научни концепции за типологията на информационната манипулация и взаимовръзката между спорт, тоталитаризъм и медии. Втората глава е фокусирана върху структурата на българските печатни издания, оперативния процес и организацията за филтриране на информацията. Важен извод в тази глава по отношение на тоталитарната журналистика е, че налага фалшив дневен ред и псевдосъбитийност. Анализът позволява да бъдат идентифицирани основните медийни персонажи – социалистическият герой и врагът. Следващата глава проследява в хронологичен ред причините, довели до бойкотите. Тя е важна с доказването, че това не са изолирани примери, останали в миналото, а по думите на автора олимпийският бойкот е „един от върховите моменти на политическа конфронтация, използваща спорта за ракета-носител на идеологическа пропаганда“. Последната глава анализира събрания емпиричен материал от политематични и специализирани спортни издания – официозите „Работническо дело“ и „Народна младеж“, седмичникът „Старт“ и всекидневникът „Народен спорт“. Осъщественият анализ на 307 информационни единици в 1034 броя на печатни издания позволява да бъдат идентифицирани основните характеристики в медийната манипулация на аудиторията. Работата с информационния масив позволява да бъде създадена голямата картина на оперативния журналистически процес в тоталитарния период по отношение на заглавията, обема, избора на страница, жанровите особености, стила, семантичния подход, графичното оформление, авторство. Изследването дава ясна представа за пропагандната линия, следвана от тоталитарния печат при бойкотите на игрите и през 1980 г., и през 1984 г., независимо, че бойкотиращите страни са от различни идеологически лагери.

II. Приноси на дисертационното изследване

Декларирани са три приноса, които приемам за релевантни на заложените цели и задачи и коректно дефинирани. Вижда се ясно принос към история на българската журналистиката в частта за нейния тоталитарен период, работния процес в печата, рамкирането на информационния поток и вкарването му в идеологически контекст.

Подборният изследователски подход показва мащабно паралелно изследване на четири издания с различна тематична насоченост, като по този начин да се посочи общия сценариеен план за манипулиране на аудиторията и конкретни техники.

III. Бележки и препоръки

Дисертационният труд заслужава да бъде издаден, защото като интердисциплинарно изследване по значима тема от нашата история и журналистика, би намерил широка аудитория.

IV. Публикации и участия в научни форуми

Авторът е посочил две научни публикации по темата на дисертационния труд: (1) „Мултифункционалност на спортния редактор. Предизвикателства, професионална квалификация и допълнителни компетенции” – София, 2023 и (2) „Биполярни образи в публикациите на олимпийска тематика от 1980 и 1984 г. в тоталитарния български печат“ – София, 2023.

V. Заключение

Дисертационният труд засяга важна тема за пропагандата и манипулативните техники в тоталитарния печат. Трудът е оригинален и осъществен с научна прецизност. Въпреки че анализира отминал период, той има и много съвременно звучене поради неизбежно изскачащите паралели с днешния свят. Установени са причинно-следствени връзки, които разширяват картината за българските медии преди (а и сега). Категорично ще гласувам положително за присъждането на ОНС „доктор“ на Калин Орлинов Караиванов за неговия труд на тема: „ЖУРНАЛИСТИЧЕСКИ ИНСТРУМЕНТИ ЗА МАНИПУЛИРАНЕ НА АУДИТОРИЯТА В ТОТАЛИТАРНИЯ БЪЛГАРСКИ ПЕРИОДИЧЕН ПЕЧАТ ПРИ ОТРАЗЯВАНЕТО НА ОЛИМПИЙСКИТЕ БОЙКОТИ (1980-1984 г.)”.

Дата: 02.02.2024

Рецензент: доц. д-р Стела Ангова